

and the activities of state law enforcement agencies, non-governmental organizations. After all, only the interaction of state institutions and civil society, it is possible to eradicate domestic violence in Ukraine.

The introduction of international experience in standard setting must be necessarily take into account the specifics of Ukrainian, advantages and disadvantages of the experience of various countries and selected the most appropriate options for us on the basis of their comparative analysis.

International information exchange between law enforcement officers, social workers, researchers, promotes international experience on the Ukrainian legal system. And Ukraine, in turn, during the formation of the national legislation, studies and adapt the provisions of international standards on combating domestic violence.

Ukraine is a leader in this area among the CIS countries. Adoption of specific legislation and implement it in the practice of the authorized state bodies allows gradually eradicate these negative social traditions. Thus, there is a need for analysis of international experience in the prevention and combating domestic violence, including the international legal framework and responsibility of the Institute for committing domestic violence.

Therefore, it can be concluded that to effectively overcome the problem of domestic violence needs further improvement of the provisions of national legislation, the elimination of conflicts in the legislation, increasing requirements for bodies that apply the Law of Ukraine «On Prevention of Domestic Violence», and raising the level of legal education of the population. Also it is necessary to take into account existing experience of the world of law and jurisprudence.

We can therefore conclude that effectively the problems of domestic violence need further improvement provisions of national legislation, resolve conflicts in the law of increasing requirements for applying the Law of Ukraine «On prevention of domestic violence» to improve the legal education. You should also take into account already existing experience of the world of law and jurisprudence.

Key words: *domestic violence, experience, opposition, national legislation, law enforcement, the police, the victim of domestic violence, offenses.*

УДК 351:35.078:32.019.5

Я.М. Квітка,
К.А. Гусєва

ПРИНЦИП ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРИСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Статтю присвячено аналізу принципу відкритості та прозорості в діяльності поліції. Розглянуто діяльність поліції щодо забезпечення інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки й порядку. Проаналізовано нормативно-правові акти, що розкривають зміст зазначених принципів.

Доведено, що відкритість і прозорість органів поліції є невід'ємними характеристиками здійснення державної влади на засадах демократії.

Ключові слова: *відкритість, прозорість, поліція, інформація, контроль, інформування, громадськість, інформаційна відкритість, процес інформування громадськості.*

Постановка проблеми. З прийняттям у 2015 році Закону України «Про Національну поліцію» постало питання аналізу принципів прозорості та відкритості в діяльності поліції та надання пропозицій щодо вдосконалення механізмів доступу до інформації в органах поліції.

Аналіз останніх досліджень. Проблема відкритості та прозорості державної влади висвітлювалась у роботах В. Авер'янова, О. Бабінова, Ю. Габермас, Н. Гудима, Д. Гуніна, В. Мельниченко, І. Ібрагімова, В. Комаровського, Н. Нижник, С. Стеценко тощо.

Формування цілей. Метою статті є аналіз таких сучасних принципів як прозорості та відкритості в діяльності органів Національної поліції та визначення основних напрямів удосконалення механізмів прозорості та відкритості органів державної влади в Україні.

Виклад основного матеріалу. В умовах сучасних трансформаційних змін, здійснення системного реформування сфер суспільного життя об'єктивно зростає потреба в значній інформованості про цілі та плани дій правоохоронних органів, особливо поліції, оскільки деякі їх дії є не зовсім зрозумілими й потребують ґрунтовних пояснень.

Принцип відкритості державної влади є її обов'язком із забезпечення можливості вільного доступу громадян до здійснення управління державними справами. Принцип прозорості органів державного управління полягає у встановленні органами державного управління умов, що забезпечують залучення громадян та інших об'єктів управління до прийняття управлінських рішень за рахунок створення і гарантування високого рівня їх обізнаності щодо змістового та процедурного аспектів державно-управлінської діяльності [16].

Відкритість і прозорість поліції – це основні вимоги до ефективності діяльності поліції, сформованої демократичним шляхом.

Органи Національної поліції забезпечують постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки й порядку [5].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» керівники територіальних органів поліції повинні не менше одного разу на два місяці проводити відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування на рівнях областей, районів, міст та сіл для налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. На таких зустрічах обговорюється діяльність поліції, визначаються попочні проблеми та обираються найефективніші способи їх вирішення [5].

Керівники органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції повинні систематично інформувати громадськість про стан правопорядку, ужиті заходи щодо попередження правопорушень.

Розглядаючи європейський досвід, зазначимо, що в цих країнах існує потреба забезпечення права на доступ до інформації, якою володіють органи поліції, тобто доступу до публічної інформації. Для того, щоб суспільство відповідало принципам демократичності, його члени повинні мати доступ до інформації, яка зачіпає процес вирішення питань, безпосередньо пов'язаних з їхніми інтересами. Адже, органи поліції приймають рішення та здійснюють свою політику від імені громадян, що робить їхню діяльність підзвітною перед ними. Таким чином, держава має забезпечити доступ громадян до публічної інформації в пасивний та активний спосіб, що передбачає не лише публікування та розповсюдження інформації про діяльність органів державної влади, але й надання громадянам публічної інформації на їхні запити [15, с. 4].

Важливим кроком на цьому шляху стало прийняття Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 [3]. Метою закону є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень, створення механізмів реалізації права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, яким є поліція. Одним із головних показників рівня демократії в країні є забезпечення доступу до публічної інформації. Відомо, що простота та легкість отримання громадянами країни інформації про діяльність поліції є найбільш надійним індикатором цивілізованості й відкритості державного устрою країни.

Закон України від 02 жовтня 1992 року «Про інформацію» закріплює право громадян України на інформацію, закладає правові основи інформаційної діяльності [2].

Усі громадяни України, юридичні особи та державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій. Кожному громадянину вільно забезпечується вільний доступ до інформації, що стосується його особисто, крім випадків, передбачених законами України.

Закон закріплює гарантії права на інформацію. Право на інформацію забезпечується: створенням механізму реалізації права на інформацію; створенням можливостей для вільного доступу до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів; обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення; обов'язком суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації; здійсненням державного і громадського контролю за додержан-

ням законодавства про інформацію; встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію [2].

За режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

Доступ до відкритої інформації забезпечується шляхом: систематичного та оперативного оприлюднення інформації в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет; на інформаційних стендах; будь-яким іншим способом; надання інформації за запитами на інформацію [3].

Поліція може оприлюднити (поширити) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законами України [5].

Інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну.

Конфіденційна інформація – інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов [3].

До конфіденційної інформації, що є власністю держави й знаходиться в користуванні органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності також не можуть бути віднесені відомості про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися й загрожують безпеці громадян, стану правопорядку; стосовно стану справ із правами і свободами людини і громадянина, а також фактів їх порушень; про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб тощо [2; 3].

Таємна інформація – інформація, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству й державі. Таємною визнається інформація, що містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю слідства та іншу передбачену законом таємницю [9].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» від 21 жовтня 2015 р. № 835 [9], усі розпорядники інформації оприлюднюють у формі відкритих даних довідник підприємств, установ (закладів) та організацій розпорядника інформації та підпорядкованих йому організацій, зокрема їх телефонів та адрес; інформацію про організаційну структуру розпорядника інформації; звіт про використання бюджетних коштів (для розпорядників інформації, що використовують бюджетні кошти), зокрема за окремими бюджетними програмами; нормативи, що затверджуються розпорядником інформації; переліки національних стандартів, які в разі добровільного застосування є доказом відповідності продукції вимогам технічних регламентів; звіти, у тому числі щодо задоволення

запитів на інформацію; річні плани закупівель; інформацію про систему обліку, види інформації, що зберігається розпорядником; реєстри (переліки) наборів відкритих даних; переліки адміністративних послуг, інформаційні картки адміністративних послуг та бланки заяв, необхідних для звернення щодо надання адміністративної послуги; адміністративні дані, що збираються (обробляються) розпорядником інформації; правові акти, що підлягають оприлюдненню відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»; фінансову звітність суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що належать до сфери управління розпорядника інформації [9].

Наказ МВС України від 21.07.2011 № 459 «Про затвердження Порядку складання і форми подання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Міністерство внутрішніх справ України» зазначає, що запитувач має право звернутися до МВС України із запитом на надання публічної інформації незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту [14].

Запит на отримання публічної інформації може бути індивідуальним або колективним, подаватися в усній чи письмовій формі під час особистого прийому, або шляхом надсилання поштою, телефаксом, електронною поштою, або телефоном на вибір запитувача. Доступ до публічної інформації МВС України забезпечується шляхом надання інформації за запитами на отримання публічної інформації [14].

Крім того, окремі аспекти реалізації прав і свобод громадян у сфері публічного управління було визначено в Указах Президента України «Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади» [6], «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації» [7] тощо. До підзаконних правових актів, що виступають нормативною базою реалізації прав і свобод громадян у сфері діяльності поліції необхідно віднести також постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади» [12], «Про роботу центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення відкритості у своїй діяльності, зв'язків з громадськістю та взаємодії із засобами масової інформації» [13], «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [10], «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» [8] тощо.

Постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» була розроблена з урахуванням низки вимог, передбачених законодавством України та міжнародними правовими актами, якими закріплено права і свободи громадян у сфері публічного адміністрування, зокрема діяльності поліції [11].

Консультації з громадськістю проводяться для залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність поліції, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Результати проведення консультацій враховуються органом виконавчої влади під час прийняття остаточного рішення або в подальшій його роботі [11].

Під час проведення консультацій з громадськістю орган поліції подає громадській раді проекти відповідних нормативно-правових актів та інформаційно-аналітичні матеріали до них. До участі в проведенні консультацій з громадськістю залучаються в установленому порядку органи місцевого самоврядування. Консультації з громадськістю проводяться у формі публічного громадського обговорення (безпосередня форма) та вивчення громадської думки (опосередкована форма).

Публічне громадське обговорення передбачає організацію і проведення: конференцій, форумів, громадських слухань, засідань за круглим столом, зборів, зустрічей з громадськістю; теле- або радіодебатів, Інтернет-конференцій, електронних консультацій [11].

У Конституції України та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» закладено необхідні передумови для реалізації основних демократичних форм прямої участі громади у вирішенні місцевих справ. Зокрема, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» гарантує право на здійснення місцевих ініціатив, проведення громадських слухань і загальних зборів, створення органів самоорганізації населення, а також виборів і референдумів [4].

Безперешкодний доступ кожного громадянина до публічної інформації, передусім і в системі правоохоронних органів – ефективний механізм запобігання розвитку корупції та одна з ознак прозорості діяльності правоохоронної системи в цілому.

Реформування правоохоронних органів передбачає глибокі перетворення, що стосуються оновлення змісту їхньої роботи. Відкрита й прозора правоохоронна діяльність є пріоритетом євроінтеграційних прагнень України.

Отже, питання реалізації принципів відкритості та прозорості в діяльності органів державного управління мають бути вирішені саме на законодавчому рівні [16]. Через це органи Національної поліції повинні розробити стратегію, яка буде виражати бажання нової влади до створення безпрецедентного рівня відкритості та зміни пріоритетів у роботі правоохоронців. Зокрема, створення системи, що забезпечує три стандарти: прозорість, підзвітність та участь громадськості.

Висновки. Таким чином, аби забезпечити реалізацію демократичних стандартів громадської участі держава має створити умови для активної

участі громадськості у виробленні стратегії і тактики реалізації державної політики. Відповідно до цього необхідно виробити ефективні механізми інформування громадськості про діяльність органів влади, сприяючи тим самим її участі у виробленні, обговоренні та прийнятті державно-управлінських рішень, а також здійснення відповідного контролю за їх реалізацією [19]. Отже, демократія вимагає чималих зусиль як з боку держави, так і з боку громадськості щодо творення державної політики. Реалізація принципів відкритості та прозорості в діяльності органів поліції та їх посадових осіб є дієвим заходом боротьби з такими негативними явищами в державному управлінні, як бюрократизм і корупція.

На сучасному етапі суспільного розвитку в особливому ракурсі постає питання про готовність структур громадянського суспільства до сучасних умов творення державної політики, наскільки високим у них є ресурс довіри до влади, наскільки вони зорієнтовані на налагодження партнерського діалогу з владою [17, с. 103].

При цьому слід вказати на майже аксіоматичну формулу – без прозорості громадської участі не буває, адже саме вона гарантує її можливість, а для наявності її необхідним є також і те, щоб самі структури громадянського суспільства зі свого боку були зацікавлені в цьому [18, с. 323]. Тобто, наскільки структури громадянського суспільства на сьогодні вмотивовані необхідністю прийняття активної участі у творенні державної політики, наскільки реально вони розуміють, що вони в змозі завдяки своїй активній участі (участь у громадських слуханнях, експертизі, контроль за діяльністю органів влади) змінити об'єктивний стан речей у державній політиці.

У цьому плані важлива роль має належати формуванню нового типу культури громадської участі, яка має забезпечити розвиток структур громадянського суспільства, у першу чергу довівши суспільству особливий статус функціонування громадських організацій, на які саме й має покладатися розвиток громадської освіти, громадської просвіти, залучаючи до цього процесу владні структури та створюючи відповідні центри громадської активності.

Використані джерела:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про інформацію» від 02 жовтня 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
3. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 20 травня 1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

5. Закон України «Про Національну поліцію» від 02 червня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

6. Указ Президента України від 17 травня 2001 р. № 325/2001 «Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

7. Указ Президента України від 05 травня 2011 р. № 547/2011 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 04 січня 2002 р. № 3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» від 21 жовтня 2015 р. № 835 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2008 р. № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 р. № 1302 «Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

13. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2004 р. № 759-р «Про роботу центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення відкритості у своїй діяльності, зв'язків з громадськістю та взаємодії із засобами масової інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

14. Наказ МВС України від 21 липня 2011 р. № 459 «Про затвердження Порядку складання і форми подання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є МВС України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

15. Відкритість та прозорість органів державної влади в контексті законодавства про доступ до публічної інформації / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. – Івано-Франківськ, 2012. – с. 115.

16. Гудима Н.В. Принципи відкритості та прозорості в діяльності органів державного управління України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. з держ. упр. : 25.00.01 / Гудима Наталія Валеріївна ; Національна академія держ. управління при Президентові України. – К., 2008. – 22 с.

17. Гудима Н.В. Развитие принципов открытости та прозорості діяльності органів державного управління в нормативних актах України / Н. Гудима // Командор: Вісн. держ. службовця України. – 2005. – № 1. – С. 100–105.

18. Кормілецький О. М. Доступ громадян до інформації про діяльність органів державної влади в Україні / О. М. Кормілецький // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління : зб. наук. пр. – 2010. – № 4. – С. 320–327.

19. Мельниченко В. І. Прозорість і відкритість публічного управління як об'єкт законодавчого регулювання [Електронний ресурс] / В. І. Мельниченко. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej5/txts/07mviiozr.htm>.

Квитка Я.М., Гусева Е.А. Принцип открытости и прозрачности в деятельности полиции

Статья посвящена анализу принципа открытости и прозрачности в деятельности полиции. Рассмотрена деятельность полиции по обеспечению информирования органов государственной власти и органов местного самоуправления, а также общественности о своей деятельности в сфере охраны и защиты прав и свобод человека, противодействия преступности, обеспечения общественной безопасности и порядка. Проанализированы нормативно-правовые акты, раскрывающие содержание указанных принципов, и произведены предложения по совершенствованию в деятельности полиции. Доказано, что открытость и прозрачность органов полиции являются неотъемлемыми характеристиками осуществления государственной власти на принципах демократии.

Ключевые слова: *открытость, прозрачность, полиция, информация, контроль, информирование, общественность, информационная открытость, процесс информирования общественности.*

Kvitka Y.M, Guseva K.A. The principle of openness and transparency in police activities

The paper analyzes the principle of openness and transparency in the police. Analyzes regulations that reveal the content of these principles. We consider the police to ensure awareness of state and local governments and the public about its activities in the field of security and protection of human rights, combating crime, ensuring public safety and order. The principle of openness of the government is its duty to ensure the possibility of free access of citizens to exercise management of state affairs. The principle of transparency of government is to establish the state administration conditions for the involvement of citizens and other facilities management to management decisions by creating and ensuring a high level of awareness of semantic and procedural aspects of public-management activities.

Proved that the openness and transparency of the police are essential characteristics of state power on the basis of democracy. Availability and dynamic promotion of openness and transparency of the government to the public are qualitative attributes of democratic transformation of society towards its evolution.

Reforming law enforcement involves profound changes regarding the content update of the work. The open and transparent law enforcement is a priority of Ukraine's European aspirations.

Implementation of the principles of openness and transparency in the work of the police and its officers is an effective measure to combat such negative phenomena in governance as bureaucracy and corruption.

At the present stage of social development perspective in a special question about the willingness of civil society to modern conditions of creation of public policies, as they have a high confidence resource to power, how they are oriented to establish partnership dialogue with the authorities.

The article made proposals to improve the police in the field of information openness and transparency in the police.

Key words: *openness, transparency, police, information, control, information, public information openness, the process of informing the public.*

УДК 342.4; 342.52: 35.086 (087)

А.Л. Лещух

**ДЕЛІКТ У СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: СУТІСНО-ПРАВОВІ
ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК**

У статті досліджено питання щодо взаємозв'язку конституційного делікту з конституційно-процесуальною відповідальністю, її сутнісні характеристики, підстави застосування санкцій до публічно-владного суб'єкта (деліквента) за допущені ним порушення конституційних приписів. Статтю спрямовано на визнання в науковій сфері та впровадження в юридичний обіг поняття «конституційно-процесуальна відповідальність», виділення її характерних ознак, зазначено необхідність законодавчого закріплення її елементів, підстав настання, процедур і санкцій. Потребу запровадження конституційно-процесуальної відповідальності продиктовано, зокрема, й висвітленими у ЗМІ протиправними діяннями (бездіяльністю) представників державної влади, зловживання своїм правом і правовим статусом, що не підпадають під сферу впливу конституційно-правової та існуючих в Україні інших видів юридичної відповідальності.

Ключові слова: *конституційно-процесуальна відповідальність, публічно-владний суб'єкт (деліквент), юридична відповідальність.*

Постановка проблеми. Проблематика конституційно-правової та інших, суто юридичних, видів відповідальності розробляється фахівцями різних суспільних та гуманітарних наук, а також у сфері законотворчої діяльності тощо. Однак згадані розробки стосуються насамперед удосконалення інституційно-конструктивної основи тих видів відповідальності, що визнані на конституційному рівні. Тривала криза в державній владі та в управлінні обумовлюють підвищений інтерес науковців і практиків